

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA STREDOEURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ

KULTÚRA SLOVÁKOV V ČECHÁCH

Bakalárska práca

2012

Štefan Baláž

UNIVERZITA KONŠTANTÍNA FILOZOFA V NITRE
FAKULTA STREDOEURÓPSKYCH ŠTÚDIÍ

KULTÚRA SLOVÁKOV V ČECHÁCH

Bakalárska práca

Študijný program: Stredoeurópska areálová kultúra
Študijný odbor: Kulturológia
Školiace pracovisko: Katedra areálových kultúr
Školiteľ: doc. PaedDr. Peter Andruška, PhD.
Konzultant: prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.

Nitra 2012

Štefan Baláž

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Fakulta stredoeurópskych štúdií

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Štefan Baláž
Študijný program: stredoeurópska areálová kultúra (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 3.1.2 kulturológia
Typ záverečnej práce: Bakalárska práca
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov: Kultúra Slovákov v Čechách

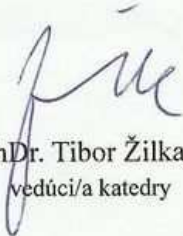
Anotácia: Po roku 1993 sa Slováci v Čechách ocitli v pozícii národnostnej menšiny. Práca približuje ich kultúru v kontexte predchádzajúcich kultúrnych a literárnych vzťahov.

Školiteľ: doc. PaedDr. Peter Andruška, PhD.
Oponent: prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.
Katedra: KAK - Katedra areálových kultúr
Vedúci katedry: prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.

Spôsob sprístupnenia elektronickej verzie práce:
bez obmedzenia

Dátum zadania: 27.10.2010

Dátum schválenia: 27.10.2010

prof. PhDr. Tibor Žilka, DrSc.
vedúci/a katedry

Pod'akovanie

Ďakujem môjmu školiteľovi doc. PaedDr. Petrovi Andruškovi, PhD. za cenné rady, odborné usmernenie, podporu a pomoc, ktorú mi poskytol pri vypracovaní bakalárskej práce.

Abstrakt

BALÁŽ, Štefan: Kultúra Slovákov v Čechách. [Bakalárska práca]. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre. Fakulta stredoeurópskych štúdií; Katedra areálových kultúr. Nitra: FSS, 2012. 41 s.

Bakalárska práca je venovaná slovenskej kultúre v Českej republike, súčasným a historickým spoločným vzťahom a kontaktom slovenskej komunity v Českej republike s majoritným českým obyvateľstvom. V práci sa venujem postaveniu Slovákov ako národnostnej menšiny, ich spoločenskej pozícii a možnosti uplatnenia sa v Českej republike. Ďalej som v práci poukázal na aspekty slovenskej kultúry v Českej republike, konkrétne na činnosť slovenských spolkov, organizácií a vydávanie slovenských časopisov. V sociologickom výskume sa venujem otázke dôvodu príchodu Slovákov do Českej republiky za prácou najmä z ekonomického a finančného hľadiska, ako i za možnosťou štúdia, okrem iného sa zaoberám aj známymi slovenskými rodákmi, ktorí sa usadili a úspešne presadili v Českej republike.

Kľúčové slová: Slováci v Čechách, kultúra, vzťahy, menšiny, spolky

Abstract

BALÁŽ, Štefan. Culture of Slovaks in the Czech Republic. Bachelor's work. University of Constantine Philosopher in Nitra. Faculty of Central European studies. Department of areal cultures. Nitra: FSS, 2012. 41 p.

The bachelor work is devoted to Slovak culture in the Czech Republic, current and historical relations and common contacts of the Slovak community in the Czech republic with the majority Czech population. In the task I am devoting the position of the Slovaks as a minority, their social position and opportunities in the Czech Republic. Then I pointed my work to the aspects of the Slovak culture in the Czech Republic, namely the activities of Slovak associations, organizations and issuance of Slovak magazines. The sociological research is devoted to the reason of the arrival of the Slovaks to the Czech Republic to work mainly on economic and financial point of view, as well as possibilities for studying, among other things I focused on well-known Slovak natives who settled and achieved success in the Czech Republic.

Key words: Slovaks in Czech Republic, culture, relations, minorities, associations

OBSAH

ÚVOD	8
1. HISTÓRIA SLOVÁKOV V ČESKEJ REPUBLIKE	10
1.1. Minulosť	10
1.2. Novodobá história	13
2. SLOVÁCI AKO NÁRODNOSTNÁ MENŠINA	16
3. SPOLOČENSKÁ POZÍCIA SLOVÁKOV A ICH UPLATNENIE	19
4. SLOVENSKÉ KULTÚRNE ORGANIZÁCIE	22
4.1. Kluby a spolky	22
4.2. Časopisy	31
5. SOCIOLOGICKÝ VÝSKUM	33
6. ZNÁMI SLOVÁCI PÔSOBIACI V ČESKEJ REPUBLIKE	35
ZÁVER	38
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	39

ÚVOD

Kultúrne a spoločenské vzťahy českého a slovenského národa sa vyvíjali od dávnej minulosti. Prechádzali rôznymi historickými etapami vývoja až po súčasnosť. Nástup demokratických zmien v roku 1989, rozdelenie Československej republiky v roku 1993 a následne vznik Českej republiky a Slovenskej republiky úplne zmenil životy obyvateľov oboch krajín. Nové ekonomické a politické pomery priniesli so sebou množstvo nových zmien a otázok, ktoré mali vplyv aj na postavenie novovznikajúcej slovenskej národnostnej menšiny v Česku.

Vo svojej práci sa zaoberám kultúrou slovenskej národnostnej menšiny a prierezom činnosti slovenských kultúrnych a spoločenských organizácií v Českej republike.

Úvodom sa venujem histórii slovenskej kultúrnej obce, postupnému vývoju a vzniku slovenských národnostných a kultúrnych organizácií a ich cieľom udržiavať a rozvíjať slovenské národné povedomie. Postupne vo svojej práci stručne prezentujem pohľad na najvýznamnejšie slovenské kultúrne spolky a organizácie pôsobiace v Českej republike, ktoré sa svojimi rôznorodými aktivitami snažia pozitívne rozvíjať vzájomné česko-slovenské vzťahy a uspokojovať kultúrne požiadavky všetkých slovenských obyvateľov a v Čechách a na Morave.

Následne skúmam postavenie Slovákov ako národnostnej menšiny v Českej republike. Ďalej rozoberám ich vzájomné vzťahy, ktoré sú upravené legislatívou a vzťahujú sa na menšiny rovnaké práva a povinnosti, ako aj na ostatných občanov Českej republiky. Občania slovenskej národnostnej menšiny v Česku sa môžu slobodne vyjadrovať, rozvíjať svoju kultúrnu, alebo používať svoj materinský jazyk vo všetkých oblastiach spoločenského života..

Zameriavam sa aj na problematiku uplatnenia sa slovenskej menšiny v Čechách. Slováci bez väčších problémov nachádzajú uplatnenie rovnako dobre vo všetkých pracovných odvetviach ako českí občania. V terajšej dobe veľa slovenských študentov chce po ukončení štúdia zostať práve v Českej republike a najst' si tam perspektívnejšie zamestnanie. Je veľmi dôležité spomenúť poslanie slovenských kultúrnych spolkov a organizácií, ich vydateľskú činnosť, kultúrno-spoločenské akcie, ich snahu o rozvoj a uchovanie slovenskej kultúry v majoritnom českom prostredí.

Pri vypracovávaní bakalárskej práce som použil rozbor publikácií zaoberajúcich sa kultúrou a históriou slovenskej národnostnej menšiny v Českej republike. Porovnával som dostupné knižné, literárne, štatistické a elektronické zdroje.

1. HISTÓRIA SLOVÁKOV V ČESKEJ REPUBLIKE

1.1. Minulosť

V časoch prvej ČSR prevládal aj migračný pohyb zo západu na východ, z Čiech na Slovensko. K nám prichádzali tisícky českých úradníkov, obchodníkov, učiteľov, dôstojníkov alebo policajtov.

Dochádzalo však aj k slovenskej migrácii do českých krajín. Boli to v prvom rade slovenskí poľnohospodárski robotníci, ktorí prichádzali do Čiech a na Moravu na sezónne poľnohospodárske práce a jesenné zberové práce, na prácu do cukrovarov, alebo na zber chmeľu. Ďalšiu skupinu Slovákov v českých krajinách predstavovali v tej dobe slovenskí robotníci pracujúci v odvetviach ťažkého priemyslu na Ostravsku, v severočeskej priemyselnej oblasti, či v Baťových závodoch v Zlíne a strojárskych fabrikách v Brne. Spomenúť treba aj nepočetnú skupinu slovenských úradníkov v ústredných štátnych úradoch a slovenských vysokoškolákov študujúcich na českých vysokých školách predovšetkým v Prahe.

Zistiť skutočné počty Slovákov žijúcich v prvorepublikovom období v českých krajinách nie je vzhľadom k charakteru vtedajšej štatistiky obyvateľstva možné, odhady sa pohybujú od 15 do 69 tisíc. Počty Slovákov sa menili podľa ekonomickej aj podľa politickej situácie.¹

K väčšej migrácii Slovákov došlo po skončení druhej svetovej vojny. Prvá veľká migračná vlna slovenského obyvateľstva (viac ako 100 tisíc osôb) súvisela s osídľovaním českého a moravsko-sliezského pohraničia vyľudneného po odsune Nemcov. Najviac Slovákov sa usadilo v oblasti severozápadných Čiech (30 252), v oblasti severných a severovýchodných Čiech (22 978) a v oblasti východných Čiech, severnej Moravy a Sliezska (21 950). Najmenej slovenských prisťahovalcov vykazovali oblasti južných Čiech (3 907) a južnej Moravy (3 707).²

Čo sa týka zloženia slovenských osídlencov, do pohraničia prichádzali hlavne drobní roľníci, poľnohospodárski a priemyselní robotníci a aj drobní remeselníci. Pochádzali z rôznych častí Slovenska, najčastejšie najviac postihnuté vojnovými udalosťami - z oblasti

---

¹ ŠRAJEROVÁ, O.1997. Slováci v českých krajinách do roku 1945. s. 167-178

² Ústav pro Etnografiu a Folkloristiku. 1984. Materiály k problematice novoosídleného pohraničí. Zpravodaj koordinované sítě vědeckých informací pro etnografiu a folkloristiku. 134 s.

východného, juhozápadného a severného Slovenska. Početná bola tiež skupina slovenských reemigrantov z Maďarska, Rumunska, Juhoslávie a Francúzska.

Hlavnou príčinou slovenských migrácií do českých krajín boli aj v povojnovom období predovšetkým sociálno-ekonomické faktory, snaha získať pracovné uplatnenie v priemyselných podnikoch, alebo vlastnú poľnohospodársku usadlosť a samostatne na nej hospodáriť. Skupiny Slovákov, ktoré prichádzali pracovať do českých priemyselných podnikov najskôr živelne a neskôr na základe organizovaného náboru, pokladali na rozdiel od poľnohospodárskych osídlencov svoj pobyt v českých krajinách často len za dočasný. Mnohí z nich tu zostávali len do doby, kým našetrili určitú sumu peňazí, ktorú potom realizovali doma. Niektorí si tu však založili rodiny a usadili sa natrvalo.

V tých oblastiach českých krajín, kde sa Slováci usídlili vo väčšej koncentrácii a mali záujem o udržanie a rozvoj slovenského národného povedomia, došlo už v rokoch 1946 - 1947 k organizovaniu ich kultúrneho života.

Boli to predovšetkým Slováci zo stredného a severozápadného Slovenska, ktorí si udržiavali stále spojenie s domovom, zachovávali si svoju reč aj vieru.

Záujem o slovenskú kultúru a slovenský jazyk prejavovali tiež slovenskí emigranti usídlujúci sa v Čechách.³

Výsledkom týchto aktivít bolo zakladanie kultúrnych spolkov a ochotníckych divadelných krúžkov, ktoré sa orientovali predovšetkým na rozvoj slovenskej kultúry, udržanie slovenského národného povedomia a formovanie nových česko-slovenských vzťahov.

Intenzívna migrácia Slovákov do českých krajín pokračovala aj v 50. a 60. rokoch. Do Čiech sa v tomto období sťahovali najmä mladí, väčšinou slobodní muži v produktívnom veku, alebo prichádzali mladé rodiny s úmyslom zlepšiť si svoju sociálnu situáciu.

V druhej polovici 50. rokov došlo k znovuoživeniu slovenských kultúrnych aktivít. Ich významným centrom sa stalo Karvinsko, kde žila početná skupina slovenského obyvateľstva.

Vzíkla tu v roku 1956 prvá slovenská základná škola, kde sa záujem o výučbu v slovenskom jazyku pozvoľna stupňoval. V školskom roku 1960-61 školu už navštevovalo 408 žiakov. V roku 1969/70 vznikla aj druhá slovenská základná škola, pri ktorej vznikol aj divadelný súbor. Rodičia sa starali aj o dovoz slovenskej tlače a šírenie slovenských

---

³ NOSKOVÁ, H.1991. Príspevok k výskumu ľudovej kultúry Slovákov žijúcich v českom pohraničí od roku 1945 do súčasnosti. s. 261-273

kníh. Z ich radov vyšiel v roku 1968 aj podnet na založenie Miestneho odboru Matice slovenskej.

S postupujúcim procesom výstavby priemyslu na Slovensku v priebehu 60. rokov klesala početnosť slovenských migrácií do Čiech. K ekonomickým dôvodom sťahovania Slovákov sa pridávali aj dôvody rodinné ako bola svadba, nasledovanie partnera do miesta jeho bydliska, kompletizácia rodín a podobne. Slováci, ktorí prichádzali do Čiech, migrovali v rámci jedného štátu a žili tu ako príslušníci druhého štátotvorného národa. Predstavovali aktívnu a adaptabilnú zložku spoločnosti. Usadzovali sa rozptýlene medzi českým obyvateľstvom a postupoval u nich proces integrácie do českej spoločnosti.

Významný vplyv na migračnú aktivitu a na formovanie slovenskej komunity v Čechách mala od konca 60. rokov federácia. V súvislosti s ňou sa vytvorilo veľké množstvo spoločenských a pracovných príležitostí pre kvalifikovaných a riadiacich pracovníkov vo vládných, parlamentných, administratívnych orgánoch, vo federálnych strategických podnikoch, v médiách, v zahraničnej službe a v bezpečnostných zložkách.

Slovákov v roku 1970 žilo v Prahe 16 256 a v roku 1980 sa ich počet zvýšil nad 20 000. Prevládali medzi nimi príslušníci slovenskej inteligencie, ktorí zohrali dôležitú úlohu pri organizovaní kultúrneho a spoločenského života Slovákov v Česku.

Migrácia Slovákov do českých krajín pokračovala síce s menšou intenzitou aj v priebehu 70. rokov a 80. rokov. V roku 1980 žilo v českých krajinách podľa výsledkov sčítania ľudu celkom 359 370 Slovákov, čo bolo najviac za celé povojnové obdobie. V ich územnom rozmiestnení nedošlo k podstatným zmenám, Slováci žili naďalej rozptýlení na celom území Čiech, Moravy a Sliezska s najväčšou koncentráciou v oblasti severozápadných Čiech a na severnej Morave. Najviac Slovákov žilo v okresoch Karviná, Ostrava-mesto, Karlovy Vary, Sokolov, Bruntál, Chomútov, Most, Cheb a v hlavnom meste v Prahe.

V oblastiach, kde žili Slováci vo väčšej koncentrácii sa rozvíjala ich kultúrna činnosť.

V Karvinej vzniklo v roku 1974 Kultúrne združenie Slovákov, ktoré vytváralo a koordinovalo kultúrny život obyvateľstva slovenskej národnosti, organizovalo bohatú spoločenskú, umeleckú a kultúrno-výchovnú činnosť.

V Prahe vznikol Klub slovenskej kultúry, ktorý organizoval rad akcií kultúrno-spoločenského charakteru zameraných na propagáciu slovenskej kultúry a na prehĺbovanie československej vzájomnosti.

V roku 1985 zriadilo české Ministerstvo kultúry v Prahe Dom slovenskej kultúry a Klub sa stal jeho záujmovým združením. Okrem týchto klubových združení nemali Slováci v Česku až do roku 1989 žiadnu inú organizáciu na národnostnom princípe.

Podľa výsledkov celoštátneho prieskumu v roku 1991 žilo v Česku celkom 314 877 obyvateľov slovenskej národnosti. Najväčší počet Slovákov žil v Prahe (23 906), potom nasledoval okres Karviná a Ostrava-mesto.

Nová politická situácia, ktorá vznikla 1.1. 1993 rozdelením spoločného štátu na dva samostatné štátne útvary, podstatným spôsobom zmenila postavenie Slovákov v Česku. Títo boli oddelení od svojho materského národa štátnou hranicou a stali sa príslušníkmi najpočetnejšej národnostnej menšiny.

Česká vláda zaručuje príslušníkom národnostných menšín, v súlade s právnym poriadkom Českej republiky, právo uchovávať a rozvíjať ich národnostnú identitu. Príslušníci národnostných menšín majú zaručené právo na rozvoj vlastnej kultúry, šírenie a prijímanie informácií v materinskom jazyku, združovanie vo vlastných politických združeníach a stranách, vzdelávanie v materinskom jazyku, používanie materinského jazyka v úradnom styku a účasť na riešení vecí týkajúcich sa záležitostí národnostných menšín.⁴

1.2. Novodobá história

Po rozdelení spoločného štátneho útvaru, na prelome rokov 1992-93 vzniklo postupne niekoľko slovenských národnostných organizácií s hlavným cieľom udržiavať a rozvíjať slovenské národné povedomie.

K najvýznamnejším patrí Demokratická aliancia Slovákov v ČR, Obec Slovákov v ČR, Zväz Slovákov v ČR, ktoré majú svoje sídla v Prahe. Z ďalších spomeniem Nadáciu M. R. Štefánika, Historickú skupinu priamych účastníkov SNP, Slovenské folklórne združenie Limbora a vysokoškolský Spolok Detvan.

Demokratická aliancia Slovákov v ČR je zameraná na rozvíjanie česko-slovenskej vzájomnosti, kultúrnych tradícií a všetkého pozitívneho, čo vznikalo dlhé desaťročia medzi národmi Čechov a Slovákov. Organizuje a podporuje spoločenské a kultúrne aktivity

---

⁴ SULITKA, A. - FRIŠTENSKÁ, H. 1994. Průvodce právy příslušníků národnostních menšin v České republice. 84 s.

Slovákov žijúcich v Českej republike. S finančnou podporou českej vlády vydáva spolu s Klubom slovenskej kultúry od roku 1993 mesačník českých Slovákov Slovenské listy.

Obec Slovákov v ČR je nepolitické združenie klasického krajanského charakteru. Jeho činnosť smeruje k uplatneniu potrieb a záujmov slovenskej menšiny v Česku, k pestovaniu národného uvedomenia, pozitívneho vzťahu k Slovensku a jeho duchovným hodnotám a k rozvoju novej kvality česko-slovenskej vzájomnosti. Má pobočky v Prahe, Kladne, Karlových Varoch, Karvinej, Táboře, Brne, Sokolove a v Plzni. S finančnou podporou českej vlády vydáva mesačník Korene.

Od roku 1996 vychádza v Prahe aj mesačník Slovenské dotyky, priamy pokračovateľ mesačníka Klub Korene. Vydáva ho Slovensko-český klub a časopis sa zameriava na česko-slovenské, predovšetkým kultúrne vzťahy.

Zväz Slovákov v ČR je menšinovou organizáciou, ktorá sa snaží organizovať vzdelávanie Slovákov, uspokojovať ich kultúrne potreby, podieľať sa na živote a problémoch všetkého slovenského obyvateľstva v Čechách a na Morave, rozvíjať česko-slovenské vzťahy. V rokoch 1994 - 1997 vydával Zväz Slovákov štvrťročník pre vedu a umenie Slovenské rozhlady.

Svoju aktívnu činnosť v Prahe rozvíja naďalej Klub slovenskej kultúry, a Fórum slovenských aktivít, ktoré sa snaží všetky spomínané slovenské organizácie združovať. V roku 1994 bol veľvyslanectvom Slovenskej republiky v Prahe zriadený Slovenský inštitút s cieľom prezentovať slovenskú národnú kultúru, vybudovať informačný systém, knižnicu slovenskej literatúry a slovenskej tlače.

Záujem o výučbu v národnom jazyku postupne upadá, počet žiakov jedinej slovenskej školy v Karvinej rok od roka klesal až škola zánikla. Taktiež snahy Fóra slovenských aktivít o založenie slovenského gymnázia v Prahe boli zatiaľ neúspešné. V súčasnej dobe už neexistuje žiadna slovenská škola.

Slováci žijúci v Česku stále udržujú kontakty (príbuzenské, priateľské, pracovné, profesionálne) so svojím materským národom, zachovávajú si svoje kultúrne a duchovné hodnoty a vedomie svojho pôvodu, ako aj hrdosť na minulosť slovenského národa. Pretrváva u nich slovenské etnické vedomie, založené na spoločnej historickej pamäti a spoločných hodnotách. Majú veľmi kladný vzťah k svojej vlasti, k Slovensku a k spoločnej česko-slovenskej minulosti. Za najvýznamnejšie obdobie dejín pokladajú existenciu spoločného česko-slovenského štátu a z významných historických osobností si najviac cenia T. G. Masaryka, M. R. Štefánika, niektorých politikov z posledného obdobia

(Dubček, Havel, Klaus) ako aj osobnosti, ktoré sa významnou mierou podieľali na národnej emancipácii Slovákov.

Hoci v jazykovej komunikácii - predovšetkým na verejnosti, na pracovisku a pri nákupoch - používajú češtinu, stále považujú za svoj materinský jazyk slovenčinu. Žijú rozptýlene na celom území českých krajín s väčšou koncentráciou v Prahe, na severnej Morave a v severných Čechách. Sú silne urbanizovaným spoločenstvom prevažne žijúcim v mestách. Predstavujú otvorenú skupinu, najčastejšie uzatvárajú zmiešané československé manželstvá.⁵

---

⁵ SOKOLOVÁ, G. - HERNOVÁ, Š. - ŠRAJEROVÁ, O. 1997. Češi, Slováci a Poláci na Tešínsku a jejich vzájemné vztahy. 191 s.

2. SLOVÁCI AKO NÁRODNOSTNÁ MENŠINA

Zmluvu medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci bola podpísaná tu v Bratislave v 23. novembra 1992.⁶ Tento bilaterálny právny dokument, podpísaný ešte pred zánikom česko-slovenskej federácie vymedzil i budúce postavenie Slovákov v Českej republike a Čechov v Slovenskej republike.

Základnú úpravu ochrany práv príslušníkov národnostných menšín obsahuje Ústava Českej republiky a Listina základných práv a slobôd.⁷

O postavení Slovákov ako národnostnej menšiny v Českej republike a Čechov ako národnostnej menšiny v Slovenskej republike hovorí Zmluva medzi Českou republikou a Slovenskou republikou v článku 8. Zmluvné strany tu potvrdili, že príslušníci českej národnostnej menšiny v Slovenskej republike a príslušníci slovenskej národnostnej menšiny v Českej republike majú právo samostatne a rovnako v spoločenstve s ostatnými členmi svojej skupiny slobodne vyjadrovať, uchovávať a rozvíjať svoju etnickú, kultúrnu, jazykovú a náboženskú svojbytnosť a rozvíjať svoju kultúru vo všetkých oblastiach bez akýchkoľvek pokusov zo strany štátu byť asimilovaní proti svojej vôli. Zmluvné strany sa zaviazali, že slovenská národnostná menšina v Českej republike a česká národnostná menšina v Slovenskej republike majú právo slobodne používať svoj materinský jazyk v súkromí i na verejnosti, v súlade s vnútroštátnym zákonodarstvom používať materinský jazyk pred štátnymi orgánmi, vytvárať zodpovedajúce podmienky výučby materinského jazyka, zakladať a udržiavať vlastné hospodárske, vzdelávacie, kultúrne a náboženské inštitúcie, organizácie a spolky a pod. Zmluvné strany sa súčasne dohodli na tom, že na osoby, ktoré patria k národnostným menšinám, sa vzťahujú rovnaké práva a povinnosti, vyplývajúce z ich štátneho občianstva, ako na ostatných občanov štátu.

Z uvedeného je zrejmé, že dikcia článku o postavení a právnej ochrane našich menšín je obdobná, ako je tomu i v prípade bilaterálnych zmlúv s inými susednými štátmi s Nemeckom a s Poľskom, stanovili sa tak podmienky, v ktorých sa v Českej republike na prelome rokov 1992/1993 spontánne konštituovali slovenské organizácie, formulujúce i národnostný program Slovákov v Česku. Preto na tomto mieste - bez snahy o hodnotenie politických súvislostí rozdelenia česko-slovenskej federácie - možno konštatovať, že túto

---

⁶ Ratifikačné listiny boli vymenené 1. júla 1993 - pozri ČR zákon č. 235/1993 Sb.

⁷ Úprava je obsiahnutá v zákone č. 273/2001 Sb. o právach príslušníkov národnostných menšín.

novú právnu situáciu prijali predstavitelia slovenských aktivít v Českej republike ako aktuálnu výzvu. O dnešnom počte slovenských národnostných organizácií, ich zameraní i ambíciách jednotlivých predstaviteľov existuje pomerne obsiahla literatúra, konkrétne v publikácii „Praha a národnosti“.⁸

Pozornosť problematike Slovákov v Česku venuje v rámci vedecko-výskumnej činnosti Sliezsky ústav Sliezskeho zemského múzea v Opave, ktorý realizuje dva výskumné projekty na základe finančnej podpory Grantovej agentúry českej republiky. Ide o grant v odbore história „Slováci v českých krajinách po roku 1945“ a v odbore sociológia „Interetnické vzťahy na Těšínsku“.⁹

Slovenská národnostná menšina v Českej republike predstavuje výrazne pluralitnú spoločnosť, ktorá názorovo delí zhruba do troch prúdov:

1. prúdu občianskej lojálnosti s vývojom v Českej republike, v rámci ktorého sa citlivo a kriticky vníma tak politický vývoj na Slovensku, ako aj kriticky reflektujú pomery v Českých republike,
2. prúdu uchovávajúceho v spoločenskom vedomí silný pocit stotožnenia sa s myšlienkou česko-slovenskej vzájomnosti, považujúc rozpad česko-slovenskej federácie za historický omyl,
3. a prúdu národnárskeho až nacionalistického, prejavujúceho na jednej strane bezvýhradný súhlas s politickým vývojom na Slovensku, na druhej strane zaujímajúceho veľmi kritický postoj k vývoju v Českej republike, zvlášť i v oblasti národnostnej politiky.

Tieto názorové prúdy sa výrazne prejavujú i na pravidelných stretnutiach tzv. Fóra slovenských aktivít (v skratke FOSA), neformálnej báze slovenských spolkov v Prahe. FOSA uskutočnila od roku 1993 mnoho rokovaní, ktoré sú vedené v demokratickom duchu. Svedčí o tom i dodržiavanie zásady striedania predstaviteľov všetkých organizácií pri moderovaní jednotlivých podujatí. Rokovania FOSA sú pritom otvorené stretnutia, na ktoré organizátori pozývajú zástupcov sekretariátu Rady pre národnosti vlády ČR, Magistrátu hlavného mesta Prahy, Veľvyslanectva SR a Slovenského inštitútu v Prahe. Pravda, FOSA pracuje na neformálnej báze, z čoho vyplýva, že účasť na jej rokovaníach nie je pre predstaviteľov jednotlivých organizácií záväzná.

Slováci sú od rozdelenia federácie vnímaní ako organická súčasť národnostnej skladby Českej republiky. Plnohodnotne participujú na dotačných programoch príslušných

---

⁸ Praha a národnosti. 1998. Sborník referátů a diskusních příspěvků ze semináře o národnostních menšinách na území hl. m. Prahy. s. 91-106.

⁹ ŠRAJEROVÁ, O. 1997. Slováci v českých krajinách včera a dnes. s. 68-75

rezortov, dotačnej politike so zameraním na uchovanie a rozvoj národnostných kultúr či vzdelávania, dotačných programoch pre deti a mládež, majú troch reprezentantov v poradnom orgáne vlády - Rade pre národnosti vlády ČR, majú svojho zástupcu v Poradnom zbore pre národnostnú kultúru Ministerstva kultúry ČR, v Poradnom zbore pre národnostné školstvo Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy ČR a pod. V českej majoritnej spoločnosti sa tiež podľa prieskumov verejnej mienky štandardne udržiava voči Slovákom kladný postoj. Napríklad podľa posledného prieskumu verejnej mienky, uskutočneným *Institutom pro výzkum veřejného mínění*, tri štvrtiny občanov Českej republiky (konkrétne 74 %) zaujíma - oproti iným národnostiam - tradične najlepší postoj ku Slovákom. V Českej republike v štruktúre ostatných národností prislúcha Slovákom ako národnostnej menšine úloha určitého zrkadla demokratických pomerov v spoločnosti a navyše je aj určitým ukazovateľom intenzity vzájomných vzťahov Českej republiky ku Slovensku.¹⁰

---

¹⁰ KERNÁTSOVÁ, M. 1999. Slováci v Českej republike. Zborník materiálov z odborného seminára „Minulosť a prítomnosť Slovákov v Českej republike“. 156 s.

3. SPOLOČENSKÁ POZÍCIA SLOVÁKOV A ICH UPLATNENIE

Po rozdelení v roku 1993 slovenčina prestala byť v Česku štátnym jazykom. Pre mladých Čechov, na rozdiel od ich rodičov, sa slovenčina stáva takmer rovnako cudzím jazykom ako poľština alebo ruština.

Kvôli rozptýlenému osídleniu, pôsobenie v rôznych pracovných profesiách či častému sťahovaniu alebo návratom na Slovensko však Slováci nikdy netvorili v Česku uzavretú národnostnú skupinu. Pokiaľ pochádza celá rodina zo Slovenska, hovoria spolu doma slovensky, v škole a v práci začínajú však už po krátkej dobe hovoriť česky. Pokiaľ majú českého partnera/ku väčšinou hovoria tiež česky. Aj v súčasnosti je najčastejším dôvodom príchodu Slovákov do Českej republiky pracovné uplatnenie.

Jedna z prvých publikácií, ktorá sa zamerala na problematiku Slovákov žijúcich v Českej republike, vyšla v roku 1997. Jedná sa o sociologický výzkum, ktorý sa venuje tematike národného a menšinového vedomia. Poukazuje na to, ako aspekt relatívnej samostatnosti slovenskej menšiny v Česku spoločne s vedomím príslušnosti k slovenskému národu má vplyv na vedomie Slovákov. Medzi svojou komunitou sa cítia v Českej republike ako doma, navzájom sa podporujú a posilujú svoju pozíciu.¹¹

Väčšina Slovákov prichádzajúcich do Čiech za prácou, už predtým na Slovensku pracovali. Nejde teda len o mladých absolventov, väčšinou sa vycestovanie týka mladšej generácie, prevažne slobodní respondenti s dosiahnutým stredným vzdelaním s maturitou. Veľa Slovákov prichádza na územie Českej republiky s vidinou podnikania. Naproti tomu muži s výučným listom našli v Česku uplatnenie ako kvalifikovaní pracovníci v strojárskom a stavebnom priemysle, títo migranti zotrvávajú v Českej republike maximálne po dobu niekoľkých rokov. Väčšinou sa jedná o mužov, ktorí majú na Slovensku svoje rodiny, ku ktorým sa vracajú.¹²

V dnešnej dobe sa veľa Slovákov rozhodlo študovať a pracovať v Českej republike. Medzi najvýraznejšie argumenty patrí vyšší priemerný plat, nepotrebnosť pracovného povolenia, nižšie náklady na život a v neposlednej rade sa v Česku dohovoria slovensky.

Tak jednoduché ako dnes to ale Slováci nemali vždy. Tesne po rozdelení Československa na českých vysokých školách mohlo študovať len osemdesiat slovenských študentov (argumentom bolo, že na Slovensku tiež neštuduje o veľa viac Čechov). Slovenskí občania,

---

¹¹ SOKOLOVÁ, G. - HERNOVÁ, Š. - ŠRAJEROVÁ, O. 1997. Češi, Slováci a Poláci na Těšínsku a jejich vzájemné vztahy. 191 s.

¹² JEŘÁBEK, R. 2007. Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, Svazek 3. 1582 s.

ktorí chceli v Česku pracovať po júne 1994 si museli trvalý pobyt vybaviť na cudzineckej polícii a pravidelne sa hlásiť.

Zmena nastala, keď Slovensko vstúpilo do EÚ – od tej chvíly pre jeho občanov začal platiť voľný pohyb osôb, teda k pobytu ani práci na území Česka nepotrebuje žiadne povolenie. Vysokoškolskí študenti dnes môžu študovať v Česku, koľkí chcú. Mladí Slováci tak majú v Česku rovnaké šance ako Česi. Majú právo na všetky úradné dokumenty v slovenčine a absolvovať v nej aj prijímacie skúšky na vysoké školy.

Najčastejší dôvod pre cestu do Čiech je bez pochyb ekonomický. Mladí Slováci skutočne nemajú mnoho dôvodov zostať doma. Nech už sú z východného Slovenska, ktoré zaznamenáva jeden masový exodus za druhým a kde má snáď každý príbuzného v Amerike, alebo z Bratislavy, ktorá dá mladým ľuďom vzdelanie, ale už horšie je to s dobrým uplatnením. Nie je to nič zvláštneho, že Slováci využívajú kultúrnu blízkosť pre získanie pracovnej skúsenosti.¹³

Podľa údajov slovenskej Akademickej rankingové a ratingové agentúry (ARRA) sa v Českej republike venuje štúdiu približne 20 000 Slovákov, ktorí študujú rôzne odbory a odborové kombinácie. V súvislosti s uvedenými číslami je namieste uviesť aj dôvody, prečo má počet slovenských študentov na českých univerzitách rastúcu tendenciu. Hlavným dôvodom, pre ktorý si mladí Slováci vyberajú české univerzity, je dobré meno a tradícia. Tieto dva faktory sú implicitne spojené s možnosťou získania kvalitného vzdelania v danej oblasti a následne s lepšími vyhliadkami pre budúce uplatnenie.

Ďalším dôvodom pre výber českých univerzít je nepochybne podobnosť jazyka, pričom mnohé z univerzít tolerujú používanie slovenčiny, a to nielen pre ústny prejav (skúšky a prezentácie), ale aj pre prejav písomný (seminárne a dokonca i bakalárske a diplomové práce). Jedným z dôvodov je aj legislatíva Českej republiky, presnejšie bilaterálne zmluvy medzi Slovenskou a Českou republikou, umožňujúce bezplatné vysokoškolské vzdelanie pre študentov druhej krajiny. Taktiež súčasná situácia vysokoškolského vzdelávania na Slovensku býva príčinou odchodu ambiciózných jedincov do Českej republiky a ich štúdií na českých univerzitách.¹⁴

Napriek výraznej diverzifikácii možných migračných podnetov zostávajú ako hlavný dôvod pre odchod Slovákov do Českej republiky dôvody ekonomické. Slovenskí pracovníci sú koncentrovaní najviac v Prahe, v severomoravskej priemyselnej oblasti a na

---

¹³ ŠMÍD, D. 2008. Slováci.cz [online]

¹⁴ HLAVOŇOVOVÁ, M. 2009, Slovenští studenti v ČR [online]

južnej Morave. V súčasnej dobe sa počet slovenských pracovníkov na území Českej republiky pohybuje podľa oficiálnych štatistík okolo 60 tisíc ľudí a tento počet má zostupnú tendenciu. Najvyššieho bodu dosiahla krivka zamestnanosti Slovákov v Českej republike v roku 1996. V tej dobe v Českej republike pracovalo na 72 tisíc slovenských pracovníkov. Podobne ako pre študentov je ďalším motivačným faktorom pre prácu práve v Českej republike, a nie v inej susednej krajine, aj fakt podobnosti jazyka a dorozumenia sa so slovenčinou.¹⁵

Slováci sa uplatňujú, rovnako ako českí občania, vo všetkých zamestnaniach. Aj keď väčší počet Slovákov pracuje v odbore stavebníctva, neprevažuje tu práca sezónneho charakteru. Väčšina Slovákov pracuje na Morave, kde nachádzajú uplatnenie predovšetkým v bankských a hutníckych prevádzkach, v poľnohospodárstve a lesníctve. Vo vzdialenejších okresoch, ako je napríklad Praha, Kladno, Mladá Boleslav a ďalšie, obsadzujú pracovné miesta najmä v stavebníctve, priemysle a v službách.

V poslednej dobe ubúda počet Slovákov v oblastiach s prevažujúcim robotníckym obyvateľstvom - napr.: severné a západné Česko a naopak ich počet pribúda v okresoch Praha či Brno. Jedno vysvetlenie nám ponúka Sommer a Šrajjerová, ktorí tento pokles nepovažujú za spätnú migráciu na Slovensko, ale za priklonenie sa slovenských starousadlíkov k českej národnosti.¹⁶

Ďalším vysvetlením môže byť vysoký počet česko-slovenských manželstiev (až 70 %) či prevaha migrácie kvalifikovanej sily a inteligencie, ktorá sa lepšie uplatňuje vo väčších aglomeráciách nad nekvalifikovanými robotníkmi.

Mnoho slovenských študentov prichádza do Čiech a počítajú s tým, že počas štúdia budú mať dostatok času poznať miestnu kultúru, ľudí okolo seba a získať priateľov a s tým spojené potrebné zázemie.

Veľmi časté je rozhodnutie, či zostať v Česku natrvalo, spojené s osobnou aj profesijnou stránkou. Vyššie platové ohodnotenie a lepšie možnosti uplatnenia v zamestnaní sú rozhodujúcim aspektom pri voľbe toho, kam sa bude uberať ich budúcnosť.

Podľa štúdií KCJL UP si mnohí zo slovenských študentov (2009: 42 %) chcú po ukončení štúdia najst' zamestnanie práve v Českej republike.¹⁷

---

¹⁵ GÁLIKOVÁ, M. 2004. V zahraničí zostávajú pracovať len húževnatí ľudia [online]

¹⁶ EZZEDINE-LUKŠÍKOVÁ, P. 2005. Slováci v ČR [online]

¹⁷ ČERNÁ, L. 2010. Výzkum vztahů mezi Čechy a Slováky: jak si rozumíme?. [online]

4. SLOVENSKÉ KULTÚRNE ORGANIZÁCIE

Po rozdelení ČSFR 1.1.1993 sa Slováci žijúci v Česku ocitli v úplne novom postavení. Novovznikajúci štatút národnostnej menšiny podnietil vznik nových, ale aj rozvoj existujúcich slovenských kultúrnych združení a spolkov.

V rámci Českej republiky sú verejnosti známejšie napríklad:

Česko-Slovenská scéna, Demokratická aliancia Slovákov, Folklórne združenie Púčík, Klub slovenskej kultúry (KSK), Obec Slovákov v ČR, Slovensko-český klub, Slovenské folklórne združenie Limbora, Slovenský literárny klub v ČR, Spolok Detvan, Spolok priateľov slovenského divadla, Zväz Slovákov, Historická skupina priamych účastníkov SNP, Spoločnosť M. R. Štefánika, Slovenská evanjelická cirkev a.v. v ČR.

4.1. Kluby a spolky

KLUB SLOVENSKEJ KULTÚRY v Českej republike

Klub slovenskej kultúry (KSK) je spätý so životom Slovákov v Českej republike. V januári 2012 uplynulo 35 rokov od doby jeho založenia v Prahe. V skutočnosti je však starší, pretože sa spája so vznikom Miestneho odboru Matice slovenskej (MO MS), ktorý vznikol už v roku 1969 .

Myšlienka založenia Miestneho odboru Matice slovenskej nebola nová, pretrvávala od znovuoobnovenia Československa a zvýšenej migrácii Slovákov do Čiech v povojnových rokoch..

V rokoch 1946-1953 pôsobil v Čechách a na Morave rad Miestnych odborov Matice slovenskej. K Prahe najbližšie vyvíjal činnosť MO MS v Kladne, vzdialenejšie boli odbory v severných Čechách (Liberec, Jablonec nad Nisou), v západných (Aš, Mariánske Lázně, Františkove Lázně, Cheb, Sokolov, Dolní Rychnov, Kraslice), či na Morave (Šumperk, Olomouc atd').

Miestny odbor v Prahe vznikol 11. februára 1969 a jeho úlohou bolo šíriť slovenskú kultúru a vzdelanosť v českom prostredí a sprostredkovať ju nielen v Čechách žijúcim Slovákom, ale aj ostatným záujemcom.

Pri jeho vzniku sa vychádzalo zo skutočnosti, že samotné mesto Praha malo vyše 20 000 obyvateľov slovenskej národnosti, ktorí tu trvalo žili.

MO MS nadviazal na bohaté tradície spolkov DETVAN a DAV, ktorých kultúrna činnosť bola v Prahe známa. Vznikli štyri sekcie, ktoré obsiahli viacej okruhov činností:

1. sekcia kultúrno-umelecko-spoločenská - pripravovala literárne, hudobné, divadelné večery, výstavy a besedy; taktiež pripravovala rôzne spoločenské podujatia (plesy, spoločenské posedenia);
2. sekcia školská a vzdelávacia - mala pôsobiť pri vytváraní podmienok pri výchove detí v materinskom jazyku v školskom a predškolskom veku a mala pomáhať v udržiavaní ich kontaktu so Slovenskom usporiadaním zájazdov, táborov a ďalších podujatí;
3. sekcia tlačovo-propagačná a knižnícka - významne sa podieľala na práci slovenských oddelení v knižniciach, zaslúžila sa o odber slovenských knižných noviniek, tlače a vyvíjala svoju informačnú činnosť v masmédiách;
4. sekcia hospodársko-organizačná - mala sa zamerať na dobudovanie vnútornej štruktúry MO MS zriadením klubov, ktoré mali zabezpečovať činnosť širokej členskej základne. Sekcia mala nadviazať aj kontakty s ďalšími krajskými spolkami.

Činnosť MO MS v Prahe bola od samého počiatku kultúrne a spoločensky veľmi bohatá. Pamätníci si iste spomenú na stretnutia s najvýznamnejšími interpretmi, výtvarníkmi, českí slovakisti sa na týchto podujatiach podieľali výraznou mierou. Známe boli besedy v Mestskej knižnici, výstavy, koncerty v Pamätníku písemnictví, paláci Kinských a inde.

V rokoch normalizácie sa podľa nového zákona o Matici slovenskej z roku 1973 nemohla MS zakladať miestne odbory, jej činnosť bola vymedzená na poli literárnom, vedeckom, informačnom a knižničnom. Z týchto dôvodov nemohol naďalej pracovať Miestny odbor MS v Prahe.

Dňa 4. januára 1977 vznikol z MO MS v Prahe Klub slovenskej kultúry, ktorý bol organizačne začlenený do Pražského informačného strediska. KSK upevňoval svoje kontakty s Maticou slovenskou a ďalšími slovenskými kultúrnymi Inštitúciami, pokračoval a rozširoval svoju činnosť.

Slovenskí herci predstavovali na svojich večeroch českých hercov, slovenskí spisovatelia svojich českých kolegov a tak tomu bolo aj v ďalších okruhoch činnosti.

Významné boli akcie pre deti, mládež a vysokoškolákov od letných a zimných prázdninových aktivít, cez cykly slovenskej literatúry, po recitačné súťaže a ďalšie záujmové podujatia.

Hoci KSK vyvíjal bohatú činnosť, nemal pre ňu vlastné priestory. Situácia sa zmenila až v roku 1985, keď zriadilo Ministerstvo kultúry ČSR Dom slovenskej kultúry (DSK) v Prahe. Klub sa stal jeho záujmovým združením.

Pre KSK a DSK nastala nová etapa. Výkonná rada KSK rozdelená do sekcií pripravovala umelecky hodnotné programy pre verejnosť v prostredí dvoch sál DSK. Pripravovali a spolupodielali sa na mnohých odborných a vedeckých konferenciách.

Spolupracovali so vzdelávacími inštitúciami - predovšetkým so strednými a vysokými školami v Prahe. Pripravili pre ne celý rad cyklov o slovenskej literatúre, umení, dejinách divadla a filmu.

Sprostredkovávali mladým slovenským umelcom, spisovateľom a interpretom prvé vystúpenia v Prahe, kde ich v priestoroch DSK predstavovali pražskej verejnosti.

Pri KSK vznikol folklórny súbor LIMBORA, v ktorom spievali a tancovali slovenskí i českí vysokoškooláci študujúci v Prahe. Rozrástla sa aj mládežnícka a vysokoškolská sekcia, ktorá si pripravovala vlastné programy smerujúce na Slovensko. Pre všetkých záujemcov a svojich členov pripravoval KSK zájazdy na Slovensko.

Po vzniku dvoch samostatných štátov Českej republiky a Slovenskej republiky 1.1.1993 sa Slováci v Česku stali novou národnostnou menšinou.

Klub slovenskej kultúry sa stal občianskym združením a v roku 1991 získal právnu subjektivitu.¹⁸

V roku 1993 opäť hľadal nové priestory pre svoju činnosť, pretože v DSK stratil strechu nad hlavou. Nové priestory pre svoju kanceláriu sa podarilo získať KSK v Štěpánskej ulici Praha 1, kde pôsobil v rokoch 1994 - 1996. Miestnosti pre svoje podujatia si prenajímal od iných inštitúcií alebo združení.

Od roku 1997 sídli vo vhodnejších klubových priestoroch na Panskej 10 v Praha 1, ktoré mu umožnili opäť rozvíjať klubovú činnosť, pracovať s deťmi a mládežou, usporiadať podujatia pod vlastnou strechou a taktiež zriadiť Dokumentačné stredisko slovenskej národnostnej menšiny pri KSK.

KSK v Českej republike je nezávislé občianske združenie. O jeho úspešnej klubovej činnosti svedčí aj skutočnosť, že má 2 600 aktívnych členov (50 % slovenskej národnosti) a tiež to, že na jeho fungovaní sa podieľalo viac než 50 dobrovoľných pracovníkov.

Jeho prioritou je prehlbovanie a šírenie poznatkov o živote a kultúre slovenského národa v Česku, udržiavanie dobrých bratských česko-slovenských vzťahov a kultúrnej kontinuity.

---

¹⁸ ŠRAJEROVÁ, O. 2006. Kultúra Slovákov v Česku.[online].

Spolupracuje s mnohými inštitúciami v Čechách. Klub slovenskej kultúry predstavuje českej verejnosti slovenskú kultúru, ktorú tiež sprostredkuje Slovákom v Českej republike. Po roku 1989 svoju činnosť rozšíril o spoluprácu s vedeckými inštitúciami v Českej a v Slovenskej republike, nadviazal spoluprácu a vysokými školami v oboch republikách. Z tejto kooperácie v roku 1997 vznikol zámer založiť Dokumentačné stredisko slovenskej národnostnej menšiny, ktoré by pracovalo v rámci KSK a zhromažďovalo by písomný dokumentačný materiál, pramene a písomný materiál k problematike Slovákov v Českej republike.

Hlavné okruhy činnosti KSK v súčasnej dobe sú nasledujúce:

1. Organizovanie kultúrnych podujatí pre svojich členov a širšiu verejnosť, v ktorých KSK uvádza a predstavuje živú slovenskú kultúru v oblasti divadla, hudby, výtvarného umenia, folklóru a filmu. Podujatia KSK sa konajú v priestoroch pražských kultúrnych inštitúcií a v niektorých českých mestách. Tieto podujatia sú realizované prostredníctvom finančnej podpory získanej za predložené projekty od Ministerstva kultúry, magistrátu hlavného mesta Prahy a prípadne aj od Nadácie Rozvoja občianskej spoločnosti Open Society Found.
2. Prezentácia umeleckých aktivít samotných členov KSK a umelcov slovenskej národnosti žijúcich v Česku - výstavy, koncerty, programové pásma, atď.
3. Výchovné a vzdelávacie podujatia
  - a) literárna oblasť
    - cyklus besied v spolupráci s Kabinetom slovakistiky FF UK
    - literárne večery vo Viole a literárnej kaviarni
  - b) historická časť
    - spoluúčasť na odborných seminároch o česko-slovenských vzťahoch v histórii
    - spoluúčasť na seminároch o národnostnej politike Československa v rokoch 1945-1957, ktorú pripravuje tím pracovníkov vedeckých ústavov (OSD AV ČR, HÚ SAV, HÚ AV ČR, FSV UK, Svu SAV) a vysokých škôl
    - spomienkové večery a prednášky k významným výročiam
  - c) osobnosti súčasného Slovenska - cyklus besied
  - d) spoločenské a klubové stretnutia členov KSK a hostí (parník k výročiu SNP, vianočné stretnutia, Slovenský ples, atď.)

- e) stretávanie sa mimopražských členov KSK a návštevy významných miest pripomínajúcich významné slovenské osobnosti (Štúr, Benka, Kukučín, Kollár, Smrek a ďalší)
  - f) exkurzie členov KSK do Slovenskej republiky a za krajanmi do zahraničia
4. Aktivity pre deti a mládež
- a) pravidelné klubové stredy pre deti a mládež
  - b) športové nedele raz mesačne
  - c) víkendové podujatia vlastivedno-športového charakteru
  - d) divadelné predstavenia pre deti v divadle U hasičů a v divadle Jiskra
  - e) letné a zimné prázdninové pobyty na Slovensku
  - f) lyžiarske výcvikové kurzy, plavecké, vlastivedné kurzy, potápačské kurzy a vysokohorská turistika
5. Publikačná činnosť
- a) vydávanie časopisu *Slovenské listy* s literárnou prílohou *Elán*
  - b) vydávanie *Mesačného prehľadu KSK* pre členov i nečlenov, informujúceho o činnosti KSK a jeho kultúrnych, športových, spoločenských programoch
  - c) vydávanie príležitostných publikácií, napr. už vyššie citované
6. Dokumentačné stredisko slovenskej národnostnej menšiny KSK v ČR
- Od roku 1996 sa realizuje projekt strediska, ktorý
- a) mapuje činnosť, organizácie, tlačivá, fotodokumentáciu a zvukové dokumentačné záznamy slovenskej národnostnej menšiny
  - b) pripravuje výber z archívnych dokumentov, dobovej tlače a literatúry k slovenskej národnostnej menšine v českých zemiach od začiatku 20. storočia do súčasnosti, podľa historických období
7. Multikultúrne podujatia
- a) v spolupráci s občianskymi združeniami slovenskej národnostnej menšiny, napr. Folklór bez hraníc, Týždeň slovenskej kultúry atď.
  - b) v spolupráci s občianskymi združeniami iných národopisných menšín - napr. Stretnutie kultúr, Deti deťom a pod.
8. Nové podujatia
- stretnutia slovenských podnikateľov a ich pražských partnerov za účelom získavania možných sponzorov pre podporu kultúrnych podujatí

Každé dva roky sa koná valná hromada KSK, na ktorej sa majú možnosť stretnúť všetci členovia a vysloviť svoj názor na činnosť KSK, zvoliť novú výkonnú radu KSK a odporúčať ďalšie smery vývoja činnosti.

Výkonná rada KSK o svojej činnosti prostredníctvom svojich projektov oboznamuje pracovníkov ministerstiev, Rady pre národnosti, Zboru pre národnostné menšiny pri magistráte hlavného mesta Prahy a ďalší záujemcov - napríklad študenti vysokých škôl humanitného zamerania, ktorí sa zaoberajú štúdiom národnostných menšín, etnických skupín a ich znakov, ale aj dokumentačné materiály dokumentačného strediska.

KSK je najväčším a najstarším slovenským občianskym združením v Českej republike. Činnosť KSK riadi 12-členná výkonná rada. Poradným orgánom je kultúrna rada, ktorá pozostáva z významných českých a slovenských osobností na poli kultúry, literatúry, umenia a vedy.

OBEC SLOVÁKOV v Českej republike

Obec Slovákov (OS) v Českej republike je združenie Slovákov - občanov v Českej republike a ich priaznivcov bez ohľadu na národnú príslušnosť. Je to klasické, menšinové občianske združenie, ktoré ako prvé reagovalo na vznik slovenskej národnostnej menšiny. Programovo je zameraný, aby sa pozitívnymi aktivitami bránilo asimilácii Slovákov v českom prostredí. Za základné prostriedky vedúce k tomuto cieľu sú využívané rozširovanie slovenského jazyka a slovenskej kultúry, organizovanie kultúrnych, spoločenských, športových a vzdelávacích aktivít. Jeho snahou je tiež vytváranie pozitívneho obrazu Slovenska v zahraničí.

Obec Slovákov je zaregistrovaná od 29.12.1992 a ustanovená na I. Sneme v Prahe vo februári 1993. Ťažiskom aktivít sú konkrétne akcie kultúrneho, spoločenského, športového a vedeckého charakteru. Sú to besedy so zaujímavými ľuďmi, spoločenské zábavy, majálesy, spoločenské večery, prezentácia nových kníh a autogramiády, výstavy, športové akcie, zájazdy a pod. S časopisom Korene cyklus besied s osobnosťami kultúrno-spoločenského života zo Slovenska a Českej republiky s názvom Klub Koreňov, Medzinárodný festival slovenského folklóru Jánošíkov dukát, Udeľovanie Ceny Mateja Hrebendu, vydávanie publikácií a básní. Spolupracuje s množstvom organizácií a vedeckých inštitúcií. Patria medzi ne napríklad Slezský ústav v Opave, Agentúra Gejzír.

OS je členom Svetového kongresu Slovákov a úzko spolupracuje s mnohými spolkami slovenskej menšiny v Európe (Maďarsko, Poľsko, Ukrajina, Juhoslávia, Nemecko). Je aj

zakladajúcim členom Európskej rady Slovákov a Asociácie národnostných združení Českej republiky.

Spolok DETVAN

Spolok Detvan je združenie slovenských študentov a všetkých ich priaznivcov, ktorí majú kladný vzťah k Slovensku a k slovenskej kultúre. Jeho hlavným cieľom je udržiavať a rozvíjať národné povedomie svojich členov prostredníctvom kultúrnych, spoločenských a športových akcií, pestovať slovenskú reč a kultúru, obohatiť českú verejnosť o slovenskú kultúru a umenie.

Svojou činnosťou naväzuje na tradíciu spolku Detvan, ktorý pôsobil v Prahe v rokoch 1882-1948. Z jeho radov pochádzajú také známe osobnosti, ako boli politik Milan Rastislav Štefánik, spisovatelia Martin Kukučín, Jozef Gregor Tajovský, Ivan Krasko, Ladislav Nádaši-Jégé a iní.

Súčasný Spolok Detvan začína písať svoju históriu od roku 1994. Slovenský vysokoškolační v Prahe si začali čoraz viac uvedomovať potrebu stretávať sa, zabaviť sa, riešiť problémy rôzneho charakteru typických pre Slováka v Prahe.

V neposlednom rade je dôležitou úlohou spolku Detvan, ako zástupcu študentov komunikovať v ich mene s inštitúciami v SR a v ČR, upozorňovať na problémy, snažiť sa hájiť záujmy študentov a členov spolku, ktorých reprezentuje.

Hlavné ciele Spolku Detvan sú:

1. udržiavať národné povedomie slovenských študentov a rozvíjať ich vzájomné kontakty v Prahe prostredníctvom usporadúvania kultúrnych, spoločenských a športových akcií
2. pestovať slovenskú reč a slovenskú kultúru
3. vytvárať a rozvíjať kontakty slovenských študentov s českou mládežou v Prahe a na území celej Českej republiky a takto formovať vzájomnosť Čechov a Slovákov už vo veku rannej dospelosti
4. poskytovať všeobecnú poradenskú a právnu pomoc slovenským študentom na vysokých školách v Českej republike
5. prispievať k obohacovaniu českej verejnosti o slovenskú kultúru a umenie

Spolok Detvan sa pravidelne podieľa na príprave aj takých akcií ako je Slovenský ples, alebo večer folklórnych tradícií s názvom Vianoce s Limborou.

Významnou a dôležitou činnosťou sú pre študentov aj slovenské diskotéky a futbalové turnaje. Bez zveličenia možno povedať, že slovenské diskotéky sa stali akousi tradíciou pražského vysokoškolského života.

Spolok Detvan je nepolitickým a nepolitizujúcim združením zaregistrovaný na MV ČR 8. 11. 1994. Spolupracuje s ďalšími menšinovými združeniami slovenskej národnosti v Českej republike. Kontakty má vytvorené aj s najväčšími organizáciami Slovákov v Českej republike, a to s Obcou Slovákov v ČR a Klubom slovenskej kultúry.

Dobrá je aj spolupráca s folklórnym združením Limbora, kde sa utužujú vzťahy medzi mladými ľuďmi so záujmom o slovenské ľudové umenie. Pri organizovaní slovenského plesu spolupracuje Spolok Detvan aj s ďalšími organizáciami voľne zoskupenými v rámci Fóra slovenských aktivít.

Slovenské folklórne združenie LIMBORA

Je dobrovoľné, nepolitické, záujmové združenie, ktorého hlavným cieľom je obnovovanie, uchovávanie a rozvíjanie rôznych foriem slovenského ľudového umenia a ich prezentácia doma i v zahraničí.

V rámci svojej činnosti SFZ spolupracuje s medzinárodnými a regionálnymi spoločnosťami, ktoré sa zaoberajú ľudovou kultúrou, pestuje a rozvíja rôzne formy slovenského folklóru.

Prezentuje sa na početných festivaloch a prehliadkach v Česku. (Strážnica, Tuchlovice, Nové Strašecí, Praha); na Slovensku (Detva, Michalovce, Komárno a iné), i v zahraničí (Francúzsko, Nemecko, Maďarsko, Taliansko, Taiwan). SFZ je zriaďovateľom folklórneho súboru Limbora a detského folklórneho súboru Limborka.

DEMOKRATICKÁ ALIANCIA SLOVÁKOV v Českej republike

Občianske združenie bolo založené v roku 1993. Organizuje a podporuje spoločenské a kultúrne aktivity Slovákov žijúcich v Česku. Je spoluvydavateľom mesačníka Slovenské listy.

SLOVENSKO-ČESKÝ KLUB

Občianske združenie založené v roku 1996, podporuje a organizuje kultúrne aktivity, vypracováva štúdie z oblasti slovensko-českých vzťahov, podporuje školstvo a vykonáva konzultačnú činnosť, spolupracuje s Českou televíziou a Slovenskou televíziou,

vydáva mesačník Slovenské dotyky, česko-slovenskú revue Zrkadlenie-Zrcadlení a divadelný ilustrovaný žurnál Černá labuť. Vydáva 4 až 6 knižných titulov ročne.

ZVÄZ SLOVÁKOV v Českej republike

Občianske združenie založené v januári 1993. Venuje sa kultúrno-výchovnej činnosti, podpore vedeckej a kultúrnej tvorby, prehĺbovaniu česko-slovenských vzťahov, vzájomnému poznávaniu českej a slovenskej vedy a kultúry.

Vydáva Bulletin Zväz Slovákov , Slovenské rozhľady - štvrťročník pre vedu a kultúru, tematické monografie. Zväz Slovákov v Českej republike usporiadal Medzinárodnú konferenciu o česko-slovenských vzťahoch v 20. storočí .

SPOLOK PRIATEĽOV SLOVENSKEHO DIVADLA

Spolok priateľov slovenského divadla je občianske združenie založené v roku 1994. Jeho poslaním je podpora kultúrnej aktivity Slovákov žijúcich v Česku. V rámci svojich aktivít spolok usporiadal spoločenské stretnutie so slovenskými a českými umelcami *Pri Vltave a Dunaji* (1995,1996); *Slovenský šansón nad Vltavou* - pásmo piesní a poézie v podaní slovenských umelcov žijúcich v Česku, a uviedol pôvodnú hru Ľubomíra Feldeka *Teta z Prahy*.

SLOVENSKÝ EVANJELICKÝ A. V. CIRKEVNÝ ZBOR v Prahe

Slovenský evanjelický a. v. cirkevný zbor v Prahe je spoločenstvo ľudí rôznej spoločenskej a politickej orientácie, ktoré spája spoločná viera a príslušnosť k cirkvi. Charakter spoločenstva je apolitický a zbor sa snaží svojím špecifickým poslaním pôsobiť aktívne uprostred spoločenstva slovenských spolkov v Prahe.¹⁹

---

¹⁹ KERNÁTSOVÁ, M. 1999. Slováci v Českej republike. Zborník materiálov z odborného seminára „Minulosť a prítomnosť Slovákov v Českej republike“. 156 s.

4.2. Časopisy

V súčasnosti najrozšírenejšie slovenské periodiká v Českej republike sú:

Korene - prvý slovenský časopis v ČR

Slovenské dotyky - magazín Slovákov v ČR

Listy - časopis Slovákov a Čechov

KORENE - prvý slovenský časopis v Českej republike

Časopis vydáva Obec Slovákov v českej republike bez prerušenia od roku 1993. V roku 1993 vychádzal pod názvom Džavot. Svojim obsahom informuje čitateľov o aktivitách spolkov, v ktorých sa združujú Slováci okrem Českej republiky aj v iných krajinách. Prostredníctvom detskej prílohy Korálky oslovuje aj najmladšiu generáciu.

Za posledné obdobie je časopis so záujmom prijímaný aj príslušníkmi majoritného českého národa. Časopis vychádza dotáciou českej vlády a na svoju propagáciu a distribúciu dostáva finančnú pomoc aj zo Slovenska.

SLOVENSKÉ DOTYKY - mesačník Slovákov v ČR

Mesačník založený v roku 1996 ako priamy pokračovateľ mesačníka Klub Korene. S finančnou podporou českej vlády vydáva časopis Slovensko-český klub s prílohou Kvietok a Literárne dotyky. Zameraný je hlavne na slovenskú menšinu v Českej republike a na českú verejnosť.

LISTY - časopis Slovákov a Čechov

Predchodcom časopisu Listy vydávaného Klubom slovenskej kultúry bol do roku 2003 časopis Slovenské listy s literárnou prílohou Elán. Periodikum sa zaoberá slovenskou a českou kultúrnou a spoločenskou scénou. Jeho prioritou je podporovať a informovať o akciách, udalostiach a rôznych podujatiach v náväznosti na rozvoj a podporu slovenských tradícií v Českej republike.

MOSTY - česko-slovenský týždenník a neskôr dvojtýždenník.

Dvojjazyčný týždenník založený roku 1992, ktorý prestal vychádzať v roku 2007. Cieľom periodika bolo udržiavať a prinášať objektívne informácie o politickom a

kultúrnom dianí v oboch štátoch. Prinášal rozhovory so zaujímavými osobnosťami z kultúry, vedy a politiky.

Okrem slovenských časopisov sa vydávajú aj knižné publikácie v slovenskom jazyku. Mnohé slovenské spolky vykonávajú vlastnú vydavateľskú a edičnú činnosť, z ktorej vyšli niektoré zaujímavé publikácie ako napríklad:

Quo vadis, slovenská menšina? (Obec Slovákov v Českej republike)

Slovenskosť v multikultúrnom svete (Obec Slovákov v Českej republike)

25 rokov činnosti KSK V duchu continuity (Klub slovenskej kultúry)

30 Slovákov v České republice (Slovensko-český klub).

5. SOCIOLOGICKÝ VÝSKUM

V súčasnej dobe prichádza do Českej republiky mnoho Slovákov za prácou s lepšími pracovnými a platovými podmienkami. Veľkou výhodou je aj veľmi podobný jazyk. Pokiaľ hovoríme o generácii do 26 rokov, ich jednoznačným dôvodom k odchodu je štúdium. Konkrétne školy či odbory sa na Slovensku nevyskytovali alebo nemali uplatnenie, a tak sa rozhodli odísť do Českej republiky. Potom si už tam vytvorili zázemie, našli si prácu a vytvorili rodinu.

V Českej republike diskriminačný prístup k osobe slovenskej národnosti prevažne nikto nepociťuje ani sa s tým nestretol. Snáď len v ojedinelých prípadoch, keď pri výkone pracovnej profesie požadovali český jazyk.

Vzťahy a chovanie Čechov a Slovákov sú rôznorodé, avšak isté rozdiely existujú. Niektoré situácie prežívajú Slováci viac citovo, sú emotívnejší, temperamentnejší a prejavujú veľkú národnú hrdosť a pokladajú sa za väčších vlastencov. Slováci majú omnoho silnejší vzťah k viere, k tradíciám a rodine. Ak by uvažovali o prípadnom návrate na Slovensko, tak by odpovede boli takmer jednotné. Nepremýšľali, len v mimoriadnych prípadoch ako nepriaznivé rodinné situácie alebo návrat na dôchodok.

Mnoho slovenských rodín zachováva tradície, ktoré si priniesli z domova. Niektorí sa snažia uchovať jazyk a národné povedomie v spolkoch a kultúrnych inštitúciách. Časť o takýchto inštitúciách nevie a ani podobné združovanie nevyhľadáva. Menšia časť už o podobných združení počula, ale záujem o účasť nejavia.

Pokiaľ by sme mali povedať, ako vidia Slováci žijúci na Slovensku odchod svojich spoluobčanov do Čiech, tak vcelku nijak negatívne. Chápu, že keď už sa niekto k tomuto kroku rozhodne, má k tomu vážne dôvody, medzi ktoré najčastejšie radia prácu alebo odchod za rodinou.

V Česku sú lepšie podmienky k životu čo sa týka práce a celkovo otvorenejšia spoločnosť. Vzťahy s Čechmi vnímajú väčšinou kladne, občas však pociťujú medzi oboma národmi rivalitu. Súčasné vzťahy sa výrazne zlepšili, oproti dobe tesne po vzniku samostatnej Slovenskej republiky. Napriek tomu česká spoločnosť neberie Slovákov žijúcich na ich území v žiadnom prípade ako menšinu. Staršia generácia ich vidí ako „bratry“ a tá mladšia je rada, že je vďaka rôznym zábavným reláciám so slovenským národom spojovaná a môže sa tak dostať opäť do kontaktu so slovenčinou.

Samozrejme, že sa objavujú aj také názory, že by Slováci nemali brať Čechom prácu a miesta na vysokých školách, ale tie sú len ojedinelé.

Aby sme celkovo zhrnuli súžitie Čechov so Slovákmi na území Českej republiky, tak sa dá konštatovať, že tieto dve národnosti spolu vychádzajú dobre a žijú v harmonickom prostredí. Slováci všeobecne považujú Čechov za tolerantný národ a oceňujú najmä podobnosť oboch národov a jazyka.

Cez pôvodný predpoklad, že Slováci sú Čechom v mnohých ohľadoch veľmi podobní, a až na jazyk a spoločnú históriu tu rozdiely prakticky neexistujú. Slováci si uvedomujú mnoho odlišností medzi sebou a Čechmi. Môžeme tiež hovoriť o markantných rozdieloch vo vzťahu k rodine. Slováci sa omnoho viac snažia udržiavať dobré vzťahy s ostatnými rodinnými príslušníkmi. Objavuje sa tu zo strany Slovákov aj snaha o udržanie spolkov a združení, ktorá je doprevádzaná snahou o udržiavanie tradícií a obyčajov slovenskej kultúry. Mnohí však naopak s existenciou týchto spolkov nesúhlasia vzhľadom k možnému uzatváraniu slovenskej komunity voči komunite českej. Pozitívne tiež je, že ako menšina prakticky nepociťuje zo strany majority akúkoľvek diskrimináciu.

Slováci na Slovensku nemajú s odchodom svojich krajanov do Českej republiky žiadny problém, dôvody ich odchodu chápu a nevidia na nich nič zlého.

Slováci sú prijímaní kladne, ako o menšine sa o nich nehovorí a staršej generácii sú stále blízki. Napokon slovenčina je u Čechov veľmi obľúbená. Na záver sa teda dá povedať, že na prvý pohľad zdanlivú podobnosť, sú obe etniká pomerne rozdielne a jedinečné, čo však nevedie k ich vzájomnej nevraživosti, ale skôr k takmer harmonickému súžitiu.²⁰

---

²⁰ LEONTIYEVA, Y. a kol. 2006. Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci, Romové). 95 s.

6. ZNÁMI SLOVÁCI PÔSOBIACI V ČESKEJ REPUBLIKE

História Slovákov v Česku siaha ďaleko do minulosti. V Prahe napríklad takmer tridsať rokov žil predstaviteľ slovenského národného obrodenia v 19. storočí Pavol Jozef Šafárik.

Aj náš významný politik a svetobežník Milan Rastislav Štefánik študoval v Prahe stavebné inžinierstvo a astronómiu. Pôsobil aj v spolku Detvan, ktorému sa neskôr stal predsedom.²¹

V slovenskej komunite v Česku je dnes rad vynikajúcich osobností zo Slovenska, pôsobiacich v oblasti kultúry, umenia, športu, vedy, ktorí po rozdelení ČSFR našli svoj osobný a profesionálny domov v českom prostredí. Spomeniem len niektorých: maliarka Valéria Benáčková, herečka Yveta Blanarovičová, speváčka Helena Blenárová, atlét Imrich Bugár, maliar Rudolf Dzurko, básnik a prekladateľ Ľubomír Feldek, módna návrhárka Viera Groznerová, operná speváčka Magdaléna Hajóssyová, šansoniérka Hana Hegerová; futbalový manažér a tréner Jozef Chovanec, režisér Juraj Jakubisko, pedagóg a športový funkcionár Alexander Károlyi, režisér Dušan Klein, operný spevák Štefan Margita, atlét Milan Mikuláš, herečka Jana Nagyová-Schlegel; herečka Světlana Nálepková, hudobný skladateľ Dušan Pálka, speváčka Darina Rolincová, básnik a publicista Andrej Stankovič, fotograf Tono Stano, kameraman Juraj Šajmovič, spevák Igor Šebo, športový funkcionár Gejza Šesták, herečka Zuzana Talpová, futbalový tréner Dušan Uhrin, karikaturista a ilustrátor Marián Vanek, fotograf Robert Vano, spisovateľ Vojtech Zamarovský, spevák Miroslav Žbirka, spevák a fotograf Peter Nagy atď.

Presadili sa v Česku:

JOZEF CHOVANEC - futbalista, tréner a manažér

Bol futbalistom pražskej Sparty, kde sa neskôr stal jej manažérom a prezidentom. Za Československú futbalovú reprezentáciu odohral 52 zápasov. V rokoch 1998 – 2001 bol hlavným trénerom Českej futbalovej reprezentácie. V súčasnosti je jednou z najvplyvnejších postáv českého futbalu.

---

²¹ DUFFACK, J.J. 2009. Štefánik a Československo. 204 s.

DANIELA ŠINKOROVÁ - herečka a speváčka

Najpopulárnejšia seriálová herečka. Hviezda televízneho seriálu Ordinácia v ružovej záhrade. Získala niekoľko televíznych ocenení aj ceny za muzikály. Pochádza z Nítry.

„Je to úžasné. Som hrdá. Myslím, že som jediná nitranka, ktorá má v Prahe takéto úspechy. Na javisku síce hrám v češtine, ale stále si plne uvedomujem, že reprezentujem Slovensko. Na Slovensku ocenená ešte nebola. Slovenské divadlo je moje rodné, viac mu rozumiem. Je temperamentnejšie. Páčia sa mi slovenskí režiséri, ich poetika a poňatie muzikálu.“²²

- D. Šinkorová, po prevzatí divadelnej ceny Thalie 2002

JURAJ JAKUBISKO - filmový režisér, kameraman a scenárista

V Prahe žije od roku 1993. Slovensko zviditeľnil vo svete svojou úspešnou filmovou tvorbou. Medzi jeho posledné filmy patria :

Lepšie byť bohatý a zdravý ako chudobný a chorý (1992)

Nejasná zpráva o konci sveta (1997)

Post coitum (2004)

Báthory (2008))

Je členom Európskej filmovej akadémie, od roku 2001 docentom na FAMU v Prahe, držiteľom Pribinovho krížu II. Triedy, Ceny Mateja Hrebendu a množstva iných ocenení.

MIROSLAV ŽBIRKA - spevák a skladateľ

Zo Slovenska do Prahy odišiel za svojou českou manželkou, kde aj žije a pôsobí v súčasnosti. Je viacnásobným držiteľom Zlatého slávika, získal ocenenie Aurel, moderoval niekoľko veľkých televíznych programov, absolvoval množstvo koncertov, zahral si aj v muzikáli Neberte nám princeznú. Česi ho považujú už ako za svojho speváka.

TOMÁŠ CHRENEK - podnikateľ

Oceliarsky magnát. Ovláda Třinecké železárně, podniká aj v zdravotníctve a v energetike. Patrí medzi najbohatších podnikateľov v Českej republike.

---

²² ŠINKOROVÁ, D. 2002. po prevzatí divadelnej ceny Thalie [online].

ADRIANA KRNÁČOVÁ

Konzultantka a bývalá riaditeľka českej pobočky medzinárodnej organizácie
Transparency International.²³

---

²³ Redakcia iŽurnál. 2007. Na Prahu ! (Život Slovákov v Česku) [online]

ZÁVER

Vo svojej bakalárskej práci som sa snažil zhrnúť dostupné poznatky o kultúrnom pôsobení slovenskej národnostnej menšiny v Českej republike. Zameral som sa na poslanie slovenských kultúrnych spolkov a organizácii, ich činnosť a snahu o rozvoj slovenskej kultúry českom prostredí.

Prítomnosť Slovákov v Čechách siaha ďaleko do minulosti. Už v stredoveku boli zaznamenané prvé intenzívnejšie kultúrne a vedecké styky medzi slovenskými a českými vzdelancami. Za prácou do českých krajín aj v minulosti prichádzali slovenskí robotníci, drotári, alebo roľníci.

V súčasnej dobe je situácia obdobná. Veľa Slovákov si v Českej republike hľadá lepšie uplatnenie, alebo pokračuje vo svojich štúdiách na českých vysokých školách.

Z celkového počtu občanov slovenskej národnostnej menšiny žijúcich v Česku sa len malé percento organizovane združuje v slovenských kultúrnych spolkoch a v občianskych združeniach. Všestranné spoločenské aktivity slovenských spolkov a klubov obohacujú kultúrny život celej spoločnosti. Verejnosťou sú kladne prijímané a obľúbené.

Na druhej strane ale aj na slovenskú národnú menšinu silne pôsobí vplyv podobnej českej kultúry a jazykovo veľmi blízkeho českého prostredia.

Hoci Slováci predstavujú najpočetnejšiu národnostnú menšinu v Českej republike, ich počet sa z roka na rok znižuje. Preto je potrebné aj naďalej podporovať činnosť slovenských kultúrnych organizácií, vydávanie kníh a časopisov v slovenskom jazyku, organizovať kultúrno-spoločenské akcie a aktivity, ktoré podporujú a rozvíjajú slovenské národné povedomie.

Uvažovať o tom, že Slováci ako národnostná menšina v Českej republike smerujú k dobrovoľnej, alebo nedobrovoľnej asimilácii, alebo že Slovensko stráca časť svojho národa, nepovažujem za správny postoj. Práve naopak, za významný prínos slovenskej kultúry a Slovákov ako národnostnej menšiny v Českej republike možno považovať to, že pôsobia ako jeden z činiteľov, ktoré suverénnosť samostatnej Slovenskej republiky potvrdzujú.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

BALVÍN, J. 1998. *Praha a národnosti: Sborník referátu a diskusních příspěvků ze semináře o národnostních menšinách na území hl. m. Prahy*. Praha 1998, ISBN 8023851632 9788023851632, s. 91-106.

DUFFACK, J. J. 2009. *Štefánik a Československo, Naše vojsko*: Praha 2009, 204 s. ISBN 978-80-206-1016-4

JEŘÁBEK, R. 2007. *Lidová kultura: národopisná encyklopedie Čech, Moravy a Slezska, Svazek 3*. Mladá fronta, 2007. 1582 s. ISBN 80-204-171-33

KERNÁTSOVÁ, M. 1999. *Slováci v České republice*. Zborník materiálů z odborného seminára „Minulost a přítomnost Slovákov v České republice“ Dom zahraničných Slovákov: Bratislava 1999. ISBN 80-88841-11-9, 156 s.

LEONTIYEVA, Y. a kol. 2006. *Menšinová problematika v ČR: komunitní život a reprezentace kolektivních zájmů (Slováci, Ukrajinci, Vietnamci, Romové)*. Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2006. 95 s. ISBN 80-7330-098-2

NOSKOVÁ, H. 1991. *Príspevok k výskumu ľudovej kultúry Slovákov žijúcich v českom pohraničí od roku 1945 do súčasnosti*. Slovenský národopis 3., 1991. s. 261-273

SOKOLOVÁ G. - HERNOVÁ Š. - ŠRAJEROVÁ. O. 1997. *Češi, Slováci a Poláci na Tešínsku a jejich vzájemné vztahy*. Praha: Tilia Šenov, 1997. 191 s. ISBN 80-861-010-37

SULITKA, A. - FRIŠTENSKÁ, H. 1994. *Průvodce právy příslušníků národnostních menšin v České republice*. Praha: DAS 1994. 84 s.

ŠRAJEROVÁ, O. 2004. *Migrace, tolerance, integrace*. Opava: Slezské zemské museum, Praha. 2004. 277 s. ISBN 8086224473 9788086224473

ŠRAJEROVÁ, O. 2002. *Národnostní menšiny na přelomu tisíciletí*. Opava 2002, ISBN 8086224406 9788086224404, 307 s.

ŠRAJEROVÁ, O. 1997. *Slováci v českých krajinách včera a dnes*. Slezský sborník 95, 1997. s. 68-75

ŠRAJEROVÁ, O. 1997. *Slováci v českých krajinách do roku 1945*. Slezský sborník 95, 1997. s. 167-178

ŠRAJEROVÁ, O. a kol. 1998. *Slováci v České republice po roce 1945*. Opava: Slezský ústav SZM; Tilia. 1998. 199 s. ISBN 80-86101-13-4.

Ústav pro Etnografii a Folkloristiku. 1984. *Materiály k problematice novoosídlenického pohraničí*. Zpravodaj koordinované sítě vědeckých informací pro etnografii a folkloristiku. Praha 1984, 134 s.

VRANOVSKÝ, P. a kol. 1999. *Quo vadis, slovenská menšina ?* Praha: Obec Slovákov v Českej republike, 1999. 103 s. ISBN 8090134629 9788090134621

Internetové zdroje

ČERNÁ, L. 2010. *Výzkum vztahů mezi Čechy a Slováky: jak si rozumíme?*. In: VysokeSkoly.cz. [online]. 2010. [25-11-2011]. Dostupné na internete: <<http://www.vysokeskoly.cz/clanek/vyzkum-vztahu-mez-cechy-a-slovak-y-jak-si-rozumime>>

EZZEDINE-LUKŠÍKOVÁ, P. 2005. *Slováci v ČR*. In: Socioweb. [online]. 23.12.2005. [09-10-2011]. Dostupné na internete: <<http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=197&lst=106>>

GÁLIKOVÁ, M. 2004. *V zahraničí zostávajú pracovať len húževnatí ľudia*. [online]. 20.7.2004. [20-10-2011]. Dostupné na internete: <<http://www.sme.sk/c/1683905/v-zahranici-zostavaju-pracovat-len-huzevnati-ludia.html>>

HLAVOŇOVOVÁ, M. 2009. *Slovenští studenti v ČR: aktuální trendy*. [online]. 30.11.2009 [20-10-2011]. Dostupné na internete: <<http://student.finance.cz/zpravy/finance/243369-slovensti-studenti-v-cr-aktualni-trendy/>>

ŠINKOROVÁ, D. 2002. po prevzatí divadelnej ceny Thalie [online]. [10-1-2012] Dostupné na internete: <<http://zivotopis.osobnosti.cz/daniela-sinkorova.php>>

ŠMÍD, D. 2008. *Slováci.cz*. In: Lidové Noviny [online]. 2008. [14. 12. 2011]. Dostupné na internete: <http://www.lidovky.cz/slovaci-cz-csl-/ln_noviny.asp?c=A080125_100005_ln_noviny_sko&klic=223586&mes=080125_1>

ŠRAJEROVÁ, O. 2006. *Kultúra Slovákov v Česku*. Mesečník SLOVENSKÉ DOTYKY, XII.2005 - I.2006. [online]. 2006. [18-12-2011]. Dostupné na internete: <http://www.czsk.net/dotyky/12_2005/sonda.html>

Redakcia iŽURNÁL. 2007. *Na Prahu! (Život Slovákov v Česku)*. In: iŽURNÁL [online] 7.6.2007 [20-1-2012]. Dostupné na internete: <http://www.izurnal.sk/index.php?Itemid=89&id=505&option=com_content&task=view>